

באיך תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וליקוטי ענינא דיומא
מרבן של ישראל מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

בס"ד | גליון 180 | שנה ד' | פרשת חיי שרה | שנת תשע"ז

פניני הפרשה

להיות בדרגת בטחון

"ויאמר בת מי את" (חיי שרה כד, כג). פרש"י, לאחר שנתן לה, שאלה. לפי שהיה בטוח בזכותו של אברהם שהצליח הקדוש ברוך הוא דרכו. זה חידוש, שעדיין לא ידע שתסכים ללכת וכו' ואיך סמך ונתן לה? וזה כבר דרגת בטחון, שבטח בהקב"ה שיעשה חסד עם אברהם, ולא שאלה בת מי את. ועדיין קצת קשה, כיון שלאחר מכן שאל אותה בת מי את, למה לא שאל לפני כן? ויל"ע.

כל אדם מוקף תמיד בניסים

"ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה" (חיי שרה כד, סו). פרש"י גילה לו ניסים שנעשו לו שקפצה לו הארץ ושנזדמנה לו רבקה בתפילתו.

קצת קשה, הרי קפיצת הדרך זהו נס שנעשה משמים, ולמה זה נקרא: הדברים אשר עשה? ועוד, מנא ליה שרבקה נזדמנה בתפילתו ולא מכח ברכת אברהם (לעיל פסוק ז). ואולי הכוונה, דמיד אחר תפילתו, אז נזדמנה לו. ובאמת כל אדם שיתבונן, יראה דתמיד הוא מוקף בניסים.

מעלה וחסרון בזקנה

ואברהם זקן בא בימים וה' ברכך את אברהם בכל (חיי שרה כד, א). (שמח"ת לפני השקיעה תשע"ה) דיבר רבינו על כך שזיקנה ואריכות ימים מצד אחד זה טוב שמוסיף עוד מצוות וזכויות, מצד שני יצטרך לתת דין וחשבון על כל דקה ודקה מה דיבר מה חשב מה עשה על כל דבר ודבר, המבחן יהי קשה מאד.

לעשות תשובה

אמר רבינו בקול חנוק למקורבו: אתה יודע שה' נותן לבן אדם אריכות ימים, יש סיבה לכך כדי שיחזור בתשובה, נו, וכמו שאומרים בתפילה עד יום מותו תחכה לו שישוב.

מחלת הזקנה

סיפר רבנו שסיפר לו רבי מנדל שיינין זצ"ל, שהיה פעם שהביאו רופא גדול שיבדוק את הסבא מסלבודקא, ואח"כ רצו שיבדוק את הסבא אלפנדרי זצ"ל שהיה זקן וחלוש, ושלחו אותו [מאחר שהוא בבחרותו גידל זקן, והסבא אלפנדרי היה כועס אם היו מגיעים בחורים בלי זקן, ולכן שלחו אותו שהיה עם זקן] ושאל את הסבא אלפנדרי אם רוצה שיביאו לו את הרופא הגדול? ואמר לו הסבא אלפנדרי אם הייתי חולה ניחא, אבל אני חלש מזקנה, והרופא לא יכול לרפאות מחלת זקנה.

לא להרחיק תלמידים

הנה מצאנו (סוטה מז, א) שגייחזי נענש ע"ז שהרחיק תלמידים: וזה תוכחה גלויה לזמנינו שמרחיקים תלמידים, ותלמידה שמוצאים איזה פגם לא בה עצמה אלא בסבתא, ובאמת שבת כזאת אי אפשר לדעת מה יצא ממנה, אבל דוקא לפעמים היא עוד יותר חזקה מבת של אדם חשוב וכדו'.

ובדרך צחות מרגלא בפומיה דרבנו שליט"א שהיום לא היו מקבלים את רבקה אמנו שיש לה אב כבתואל, ואח כלבן. הנה לבן הי' סבא שלנו, וכן תרה, ובודאי אין זה דבר נעים, והנה היום מסתכלים על כבוד ולא רוצים לקחת מפני שיש סבא כזה או כזה, ומה אכפת לך הרי את יעקב כולם היו לוקחים.

עפרון עלה לגדולה, רק לכבודו של אברהם

"ועפרון ישב" (חיי שרה כג, י). פרש"י כתיב חסה, אותו היום מינוהו שוטר עליהם מפני חשיבותו של אברהם שהיה צריך לו, עלה לגדולה. כוונת רש"י שבכדי שאברהם יתעסק לקנות השדה מאדם נכבד, סובבו מן השמים שעפרון יעלה לגדולה.

היינו שלפעמים אדם עולה לגדולה לכבוד איזה צדיק שצריך ממנו דבר [דבר חשיבות כמו אחוזת קבר] ולא בזכות עצמו. [ולא כל מי שמכר דבר לאברהם עלה לגדולה, רק כאן היתה קנייה מיוחדת].

מה בכח אדם אחד לעשות לאלוקינו

"ה' אלקי השמים" (חיי שרה כד, ז). פרש"י, ולא אמר ואלהי הארץ, ולמעלה אמר (פסוק ג): ואשביעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ. אמר לו, עכשיו הוא אלהי השמים ואלהי הארץ, שהרגלתי בפי הבריות. אבל כשלקחני מבית אבי, היה אלהי השמים ולא אלהי הארץ. שלא היו באי עולם מכירים בו, ושמו לא היה רגיל בארץ. בדעת-זקנים כתוב, ומטעם זה ליכא מלכות בברכה ראשונה של שמונה עשרה, דלא שייך לומר אלקי אברהם עכ"ל. ונראה דטעות סופר וצ"ל: מלך העולם. והביאור, דבודאי המציאות האמיתית תמיד היתה. אלא שכל זמן שלא הכירו בעולם את המציאות ועבדו ע"ז, לא היה נחשב אלא אלקי השמים, כי רק המלאכים והשרפים הכירוהו. ולאחר שפירסם אברהם את האלוקות בעולם, אז נקרא אלוהי הארץ.

מבואר, דאף שלא אומרים ה' מלך, אבל הזכרת אלוהי אברהם מספיק. כיון שהביא אברהם בפי הבריות, שה' מלך העולם. וכשאומרים: אלוהי אברהם, היינו זה גופא כח לעשות מלכות לה'.

ידוע בשם רבנו ישראל מסלנט, שכאשר א' מתחזק בלימוד התורה במדינות בהם לומדים תורה, זה מונע מיהודי בצרפת להתבולל או להמיר דת. זה כח השפעת האדם בלימוד התורה להשפיע בכל מקום רחוק אחר.

וכך יש להבין במה שאברהם פירסם את ה' בעולם, הוא לא הלך בכל העולם או רובו, אלא בכח המסירות-נפש שלו בעצמו בעד ה', זה השפיע על העולם. ואף שגם "בפועל" הרגיל את ה' בפי הבריות, שהלך ודיבר שיש מנהיג לעולם, אבל לא זה בלבד, אלא במסירות נפשו בגדולתו ובצדקותו, השפיע על העולם להכיר מלכות שמים. וזה בכח אדם אחד לעשות.

תפילה, כדי לצאת מגדר הטבע, קשה זיווג

"הקרה נא" (חיי שרה כד, יב). מה שביקש בלשון 'מקרה', כי ביקש בקשה היוצאת מגדר הטבע (ובאמת קשה זיווג כקריעת ים סוף, כדאיתא בסוטה ב, א)

ראיית הנס לא שווה לעומת ראיית המידות

"וירץ העבד לקראתה" (שם). פרש"י לפי שראה שעלו המים לקראתה. וכתב הרמב"ן רק בפעם הראשונה עלו המים. וראיית הנס לא הספיק כי רצה לבדוק מידותיה. כעין מה שמובא מהגרי"ז להלן [פסוק ס"ז] שיצחק לא הסתפק בשמיעת הניסים שאירעו בדרך, עד שראה שמעשיה טובים כשל אמו.

ויתכן, שעלו המים לקראתה כדי שיבחין במעלתה. לכן עלו רק עכשיו. ובמה שמיהרה רואים שהיא צדקת, כמש"כ המסילת ישרים (פ"ז) כל מעשי הצדיקים במהירות, רבקה ותמהר ותער כדה ...

הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם (חיי שרה כה, יב)

העוזר לאחרים יעזרו לו

שיחה מרבנו למתנדבי עזר מציון סיון תשע"א. יש חלק שאי אפשר לאדם לעשות, ויש חלק שהאדם כן יכול לעשות, החלק שאדם לא יכול לעשות אין מה לדבר, בן אדם לא יכול להחלים, ואפילו הרופאים גם כן לא מלאכים, הם לא יכולים לעשות הכל, יכולים לעזור קצת, אבל החלק שמוטל עלינו, עושה עזר מציון.

ובודאי מי שעוזר יש סיכויים גדולים שהקב"ה יעזור לו שלא יצטרך לבוא למצב כזה, זה לא מאה אחוז, אבל חלק גדול אפשר להגיד - בן אדם שעוזר לאומללים האלה במצבם הקשה, הוא גם כן יעזור לו מהשמים, הקב"ה עוזר למי שעושה חסד, עושים "לו" חסד, הגמרא אומרת (גדרים פ"ג ע"ב) על כל הדברים האלה מי שעושה לאחרים יעשו לו.

ממילא זה חוב גדול על כל אחד לעשות מה שבכחו לעזור לאנשים אשר אומללים מאד, במצבים קשים מאד. הקב"ה יעזור שכל אחד לא יצטרך לזה, אבל צריך לעשות לעזור לאחרים, ומי שעוזר הקב"ה יעזור לו.

יששכר וזבולון בעושי חסד

בא אברך לפני רבנו שליט"א ושאל אותו שיש לו לאחרונה הרבה טרדות של עשיית חסד לעזור לאברכים, ואינו מספיק ללמוד, ושואלת אותו אם גם כשעוסק בחסד יש לה חלק בזה כמו בעוסק בתורה? השיבו רבנו דבשאר מצוות חוץ מתורה לא נאמר הכלל דיששכר וזבולון, ואין לאשה חלק בזה [ושכרה כמסייעת לעושי מצוה].

שאל אותו אברך א"כ במה ירצה את אשתו שלא תצטער במה שעוסק בחסד? אמר לו רבינו: דכיון שאצלו עשיית החסד הוא במה שמסייע לתלמידי חכמים, ועל ידי עזרתו הם לומדים יותר יש לו חלק בתורתם, וממילא זוכה בזה גם אשתו, כיון שזה הכל סיוע לתורה.

ופ"א הגיעה לביתו של רבנו שליט"א אשה אחת והתלוננה על בעלה [שהיה עסקן ציבורי גדול וחשוב] שהוא נעדר

הרבה מהבית, יש לו הטרדות מאנשים, ואין לו מנוחה ולכן אין שימת עין על בני הבית וכו' ואמרה לרבנו אני לא יכולה יותר אני לא מוכנה לעסקנות שמתעסק בזה יומם ולילה.

השיב לה רבנו שליט"א [שהכיר היטב את העסקן וידע את תפקידו החשוב] דעי לך אדם בא לעוה"ז לשליחות, ואם אינו מקיים את שליחותו למה לו חיים, ואת לא יכולה להגיד ולייעץ להקב"ה באיזו שליחות את בוחרת, ואם כן תשני את זה, תיזוהרי שלא לשחק באש ח"ו...

דברים שאמר רבנו באסיפה למען "עזר מציון" (סיון תשע"ג)

מורי ורבותי, באנו כאן לדבר על הענין של חסד. כל אחד יודע שחסד זה אחד מהדברים שאי אפשר בלי זה, בלי חסד לא שייך שהעולם יתקיים, כל העולם קיים בשביל חסד.

כתוב במדרש (בראשית רבה פר' ח') שבזמן שברא הקב"ה את העולם, רצה לראות מה המלאכים אומרים על בריאת האדם, והיה כאלה שאמרו כיון שיש חסד, יש אנשים שעושים חסד כדאי לברוא את האדם, ויש כאלה שאומרים שלא, היות ויש שק, רוב האנשים לא אומרים את האמת. נמצא שקר אומר אל יברא, וחסד אומר יברא.

ובאמת רוב העולם הם לא דוברי אמת, בכל המדינות רוב האנשים לא אומרים אמת, ובכל זאת הקב"ה העדיף לברוא את העולם בשביל אותם קצת האנשים שעושים חסד, למרות שרוב האנשים הם דוברי שק, גזלנים וכל מיני אנשים רעים. הרי רוב האנשים בעולם הם לא צדיקים.. בכל זאת העדיף לברוא בשביל חסד, נמצא שאותו החסד שמיעוט אנשים עושים,

שוקל כנגד הרבה אנשים לא טובים שיש בעולם.

אם כן אשריכם שאתם אנשים כאלה מהסוג הזה שכן עושים חסד, ובשבילכם העולם קיים! באמת היה דור של המבול שאנשים עשו לא טוב, ואז השחית הקב"ה את כל האנשים, והשאיר רק משהו כדי לבנות אח"כ את העולם מחדש, אבל רוב האנשים נמחו מהעולם.

הקב"ה יעזור שבזכות זה שאתם מקיימים את העולם, ובשבילכם העולם קיים, תזכו אתם וכל משפחתכם בכל טוב, לראות נחת מבנים ומבני בנים, כולכם תזכו לטוב, הקב"ה יעזור לכם.

במכתב לבוני עולם כתב רבנו

בס"ד. הנה ביום א' ניסן נטל עשרה עטרות, וכל שיש מעלה יש בו אפשרות להתעלות, וכל המעלות גורמים לשריית שכניה בעולם.

בכן יש להתעורר להרבות מצוות, ובפרט חסד בין חסד גשמי ובין חסד רוחני מעלה את דרגת השכינה בעולם, ויש אפשרות להתקיים בו אבוא אליך וברכתך.

ויתן השי"ת שרבים יתפקדו לטוב בבנים ולהזדווג בזיווגים הגונים, ויה"ר שיתרבו מאד הטוב והחסד לבני עם סגולתו. אהרן יהודה לייב שטיינמן

תורה וחסד בחבלי משיח

וכשנשאל רבינו מה מוטל על הציבור לעשות, אמר - הנשק הכי טוב שיש בידינו הוא "תורה וחסד" כמו שאחז"ל (סנהדרין צח, ב) הרוצה להינצל מחבלי משיח יעסוק בתורה ובגמילות חסדים. והוסיף כי בן ישיבה שלומד שטיקעל תוס' עם השני זה ג"כ חסד!

למה לא היית בעל חסד

אומרים שרבי ישראל סלנטר התבטא פעם "לא יתבעו אותי בשמים על שלא למדתי כהמלבי"ם, כי אין לי ראש כמו

המלבי"ם... אבל יתבעו למה לא עשית חסד כמו רבי נחומק'ה הורודנה, כי זה אתה כן יכול..."

ילמדו לעשות חסד

ובישיבה א' שאלו את רבנו האם לקבל לישיבה בחור מוגבל גופנית שזה עלול להפריע בכמה ענינים. אמר להם תקבלו אותו 'והבחורים ילמדו אין עושים חסד'.

המים של התורה

בגמ' ר"ה (י"ח, א) גבי עוון בית עלי שאינו מתכפר בזבח ומנחה, אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים ועיי"ש שרבא שעסק בתורה חי ארבעים שנה, ואילו אביי שעסק גם בתורה וגם בגמילות חסדים חי שישים שנה. ושאל רבנו שליט"א הרי בזמן שאביי עסק בגמילות חסדים, רבא למד ועסק בתורה שהיא כנגד כולם והיא חשובה יותר מגמילות חסדים ומה איפוא הטענה על רבא. וביאר מה יותר מזין בשר או מים? ודאי שבשר, אך ללא מים לא ניתן לבשל כלל את הבשר. תורה ודאי חשובה יותר מגמילות חסדים, אבל כדי לקיים מצוות לימוד תורה כראוי, צריכים גמילות חסדים גמילות חסדים היא המים שבהם מבשלים את הבשר.

ונהנים ממנו עצה

לא לעורר מחלוקת

אברך א' פנה לרבנו, שיש לו קרוב משפחה מצד אשתו ערירי ולאחר חתונתו התגורר בסמוך אליו וסייע לו הרבה מאוד, והתחבב מאוד על דודו הנ"ל. ובאחד הימים קרא לו ואמר לו שרוצה לתת לו סכום גדול מאוד בצוואה, והאברך מסתפק האם לקבלו ושאל את רבנו על כך. ואמר לו רבנו אם אתה שואל את דעתי לא כדאי לך לקחת את זה בשום אופן, כי המריבה שתהיה לך אח"כ עם השווער שלך זה יהיה נורא נוראות, שיכעסו עליך שלקחת את כספי הדוד, ולכן כדאי לך לא לקחת והמוותר לא יפסיד. ולאחר תקופה שוב הפציר בו הדוד שרוצה לכתוב עבורו בצוואה סכום גדול והלה סירב לקחת את הכסף שבכך ישכון השלום והשלחה בביתו, ומובטח דברי רבנו. ובסופו של דבר קרא לו הדוד יום אחד לביתו ונתן לו במזומן את רוב כספו (מלבד הדירה וסכום קטן שהשאיר לעצמו לחיות) ואחרי מספר חדשים הדוד נפטר, וכל בני משפחה לא ידעו כלל על נתינתו ולכן לא כעסו כלל.

(מפי הרה"ג ר' א"ש שליט"א)

קבלה לשידוך

שאלו לרבינו במה לקבל להתחזק עבור משפחה שיש להם בנות ובחורים מבוגרים וזקוקים לישועה לשידוכים, לאחר מחשבה אמר רבינו שיקבלו לומר "ברכת אשר יצר ככוונה מילה במילה".

רבינו הסביר לאחר מכן מה מיוחד בקבלה זו: שכיון שאומרים ברכה זו פעמים רבות במשך היום, ואדם כבר רגיל בזה ויכול לבא למצב שאומרו ללא מספיק תשומת לב, משא"כ באם יתבונן ויקדיש לזה זמן קצר ויאמרו בכוונה, זה דבר גדול שיכול לעשותו כמה פעמים ביום.

בעמידה ובעיטוף

דרכו של רבנו לברך ברכת השבח בעמידה, וגם בזקנתו לאו"ט משתדל לברכו בעמידה [א"ה וראה בפרמ"ג סימן תל"ב משב"ז סק"ז ובהליכות שלמה תפלה עמוד רמ"ט] כמו"כ נוהג לברך ברכה זו כשלושב כובע לפני כן לכבוד הברכה, אף כשזה גורם לו טירחא ומאמץ.

בדרך הילוכו

כשמברך אשר יצה, ואנשים ממתנינים לו, מברך רבנו שליט"א את הברכה בדרך הילוכו [וכן נהגו מרנן החזו"א והקה"ן].

נס בעקבות חיזוק אשר יצר

מספר הרב ד"ר מ.ב. סגן המנהל הרפואי של בי"ח מעיני הישועה: הגיע אלינו לבית החולים חולה זקן, הוא התקבל במצב קשה והוסיף להתדרדר מבחינה נשימתית וכלייתית, והוריתי להנשים אותו למרות שהכליות שלו לא תפקדו, ואל הסיבוכים שלו התלווה גם מצב קשה של זיהום חריף ולחץ דם נמוך מאוד, והודעתי לבנו של החולה שאנחנו הרופאים זזים הצידה.

למחרת ארגן קבוצה של אנשים שלא כ"כ קרובים לתורה, והוא התיישב וסיפר להם שאביו תלוי מבחינה רפואית בין שמים לארץ, ובעצם הרופאים כבר הרימו ידיים ואז הוא הגביה את קולו והתחנן: אבל אתם כן יכולים לעזור שמכיוון שאבי סובל מבעיה כלייתית, הוא מבקש מכל הנוכחים לקבל על עצמם לברך ברכת אשר יצר' בכוונה דווקא.

קבוצה זו שעד לאותה פגישה לא ידעה כלל מה זו ברכת אשר יצר' לקחה את העניין ברצינות, הייתה שם התרגשות עד כדי בכי, כעבור יום בשבת קודש הסתמן מפנה במצב החולה. ומצבו הלך והשתפר והוא ניצל ממה שנראה היה כגורע מכל. בחול המועד בסמוך להתרחשות ניגשתי לקבל ברכת המועד מהגאון הגדול ראש הישיבה ראי"ל שטינמן שליט"א הוא התרגש מאוד לשמוע את הסיפור, ובהמשך שמעתי ממקורביו שהוא סיפר זאת לגדולי ישראל שליט"א שאבא לבקרו באותו חג, והגאון הגדול רבי ניסים קרליץ שליט"א שמע ממני את הסיפור התרגש ממש עד דמעות ושאל למה אתה לא מפרסם את המעשה?

אשר יצר וברכת ציצית

יש להסתפק לענין מי שיצא מבית המרחץ ולבש שם טלית קטן חדש, ונתחייב בברכת ציצית, וגם נתחייב שם בברכת אשר יצה, איזה ברכה יקדים, דלכאורה מצות ציצית תדירא שקיומה היא כל היום כשלושב בציצית, משא"כ

ברכת אשר יצר שאינה אלא כמה פעמים ביום. מיהו יש לדון דמעלת תדיר תליא בברכה ולא בקיום המצוה, ובציצית הרי מברך רק פעם אחת ביום, משא"כ אשר יצר דמברך כמה פעמים ביום, וא"כ אולי ברכתה תדירא טפי והיא קודמת. ובפשוטו דבר זה תליא בפלוגתא, דנהגו בדין קדימת המקודש מצינו פלוגתא אי אזלי' בתר המצוה ולא בתר הברכה, ולכך בליל יו"ט שני דסוכות אומר קודם סוכה ואח"כ זמן, לפי שבלילה השני הזמן דיו"ט הוא רק מדרבנן דיו"ט שני מדרבנן הוא והסוכה היא מה"ת כל שבעה, א"כ נקרא הסוכה שהיא מה"ת מקודש לגבי הזמן שהיא מדרבנן, או דאזלי' בתר הברכה וכיון שחייב הברכה דסוכה אינו אלא מדרבנן שווים הם.

דעת הנודע ביהודה מהדו"ק או"ח סי' ל"ט והאור שמח ה"ו מסוכה הי"ב שאזלינן בתר המצוה שהיא מה"ת ולא בתר המצוה שהיא מד"ס, וע"ש באו"ש שכתב לקיים דבריו אף לדעת השאג"א שדרבנן לגבי דאורייתא ל"ח מקודש, נמצא לדבריו שה"ה ציצית מיקרי מקודש לגבי ברכת אשר יצר וא"כ אין צריך להקדים ברכת אשר יצר, ודעת הישועות יעקב סי' תרס"א סק"א דאזלינן בתר הברכה שהיא מדרבנן ולא בתר המצוה, א"כ לדבריו צריך להקדים ברכת אשר יצר תחילה לפי שהיא תדירה.

אולם הגרא"ל שטינמן שליט"א אמה, דמסתברא דלכולי עלמא יברך תחילה על ציצית, דאף אי אזלינן בתר הברכה ולא בתר המצוה ותרוייהו דרבנן ניהו, מכל מקום ברכת הציצית מיקרי תדירה לגבי ברכת אשר יצר, אע"פ שאינו מברך על הציצית אלא פעם אחת ביום, שהרי באמת בשעה שהוא לבוש בציצית מקיים מצוה בכל רגע, וצריך לברך על כל רגע שלבוש בו, אלא דהברכה שמברך תחילה פוטרת ועולה על כל מה שלבוש בו אח"כ, והוי כמי שמברך בכל רגע ורגע, דהא חיוב ברכה איכא על כל רגע שלבוש בציצית. וראיה לזה שהרי אם בשעת ברכה יכוין שהברכה תחול רק עד שעה מסוימת, חייב לברך שנית באותה שעה על הציצית שלבוש, אלא שאסור לעשות כן משום גורם ברכה שאינה צריכה, הרי שחייב הברכה איכא על כל רגע שלבוש בציצית אלא דע"י הברכה שבירך תחלה הוי כמו שמברך על הלבישה שבכל רגע, ואין זה חיוב ברכה רק פעם אחת בתחלת הלבישה, וא"כ יש לומר דמהאי טעמא חשיבא ברכת הציצית תדירה טפי מברכת אשר יצר, דאף שבפועל אינו מברך על כל רגע, מ"מ כיון דהברכה עולה על כל רגע שלבוש, יש בזה ג"כ מעלת תדיר מברכת אשר יצר שמברך רק כמה פעמים ביום, וא"כ יש להקדים ברכת ציצית קודם אשר יצר מטעם דתדיר קודם.

ולא דמי לברכת הגפן וקידוש דהגפן מיקרי תדיר, דהתם אף דברכת היום קאי על הקידוש של כל יום השבת, וזמנה כל היום, מ"מ ליכא חיוב ברכה אלא פעם אחת ביום, ולא הוי כמברך על כל רגע ורגע של יום השבת, שהרי אם יכוון מתחלה הברכה תחול רק עד חצי היום לא יתחייב אח"כ לחזור ולקדש, משום דליכא חיוב ברכה אלא פעם אחת ביום, אבל גבי ציצית, כיון דאיכא חיוב ברכה בכל רגע שלבוש בציצית אלא דהברכה הראשונה פוטרת כל רגע שלבוש בו, מיקרי שפיר תדיר משום כך, וברכת הציצית קודמת. עכת"ד. (שיעורי הגר"צ פלמן זצ"ל בעניני ברכות)

מכתבים הערות והוספות

גליון 120 חיי שרה תשע"ו | כתבנו אודות הגאון מטשעבין זצ"ל (שיום היארצייטו שלו י' חשוון תשכ"ו) ושלה לנו (רא"ד שליט"א) שסיפר לו הגר"ש ברעוודה זצ"ל שנסע עם רבנו שליט"א ועוד א' לדבר עם הגאון מטשעבין להקים כוללים לציבור החסידי שלא היה נפוץ כ"כ אז בימים ההם, ונכנסו שלושתם ודיברו עמו ארוכות בענין זה וחיפשו עצות וכו' לקדם את הרעיון הנ"ל, וכל זמן השיחה דיבר הגאון מטשעבין רק עם מרן רבנו שליט"א, ואח"כ אמר לשנים הנוספים שיצאו מהחדר ונשאר להמתיק סוד עם מרן רבנו שליט"א, ואח"כ כשיצא לא הסכים מרן רבנו שליט"א בשום אופן לספר ולגלות מאומה על מה דיבר עמו גאב"ד טשעבין זצ"ל.

גליון 178 פר' לך לך תשע"ז | כתבנו אודות נטילת ידיים בהכניס יד לבית הכסא, והראנו למש"כ רבנו באילת השחר זבחים כ, ב וז"ל 'דאמרי' הכא יצאו ידיו הרי הן בקדושתן. יל"ע אם יש לדמוח זה לענין המכניס ידיו לבד לביח הכסא שלא יהא צריך נטילה. דלפי מה דמשמע הכא א"צ נטילה דאזלי' בחר גופו. וה"נ מבואר לענין קריאה שמע בברכות דף כ"ה ע"א דבהכניס ידיו לבהכ"ס מוחר לקרוח ק"ש ואפי' ר"ת דאסר שם היינו משום כל עצמותי תאמרנה וזה רק כשהם בבהכ"ס אבל נטילה משמע דא"צ כשהוציא ידיו.

גליון הנ"ל | הובא מכת"י שבגנזי החזון איש שכ' את שם רבנו אהרן לייב, והאירונו שהחזון איש כ' אהרון לייב (ביו"ד אחד).

גליון הנ"ל | במה שהובא אודות החזון איש בענין גזירות, הראנו (ר"ט שליט"א) לדברי רבנו באילת השחר שבת ג' ע"א ד"ה ידו שמאריך להוכיח שם סוגיא כדברי החזו"א.

גליון 179 וירא תשע"ז | אודות מש"כ שם שאמר רבנו על מרן הגראמ"מ שך, שנאמר בו "לב מלכים ושרים ביד ה'" קיבלנו מכתב מהרב א.מ. שליט"א שאף שלשון זה שגור בפי רבים מאוד מגדולי האחרונים, מ"מ בפסוק במשלי פרק לא פסוק א' כתוב 'פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו. (ועי"ש בביאור הגר"א זו"ל 'ועוד לב מלך הוא הת"ח) אמנם בסליחות ביום ד' בעשרת ימי תשובה (סי' ע' נוסח פולין) מובא הלשון 'פלגי מים בידיך לב מלכים ושרים'.

עולם הישיבות

ישיבת אור לישראלים

הישיבה נפתחה בבית שמש בשנת תשנ"ה ע"י הגאון ר' יעקב פרידמן שליט"א.

ונא להושיט יד עזרה בעין יפה ורוח נדיבה, ובזכות זה יתברכו התומכים במה שהובטח לתומכי תורה ותומכיה מאושר.

בהכנסת ס"ת לישיבה

ובאלול תשס"ב התקים הכנסת ס"ת וחונכת בית המדרש החדש בישיבה, ורבנו שליט"א הגיע לשם ודיבר, 'המצב של עם ישראל קשה. יש הרבה צרות. ויש גם דברים משמחים. אנשים רבים חוזרים לאביהם שבשמים, לא רק אנשים שהתרחקו בעצמם, אלא גם אנשים שאביהם ואף יותר מדור ומשני דורות התרחקו, חוזרים לאביהם שבשמים, גם העיר בית שמש זוכה שהישיבה הקדושה זוכה להתרחב.

בהמשך הרחיב רבנו על כוחה של תורה, על כך שהשארית השכינה תלויה בכוחה של תורה, ובירך את הישיבה והעומדים בראשה, שיזכו לגדל תלמידי חכמים, וגדולי תורה בבית מדרשה.

ישיבת איתרי

צועק ואינו נענה שנאמר כי תרבו תפלה וגו' ועושה מצות וטורפין אותן בפניו שנאמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, מי גם בכם ויסגר דלתים וגו', והיום הוא מודבק בשכינה שנאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם, צועק ונענה מיד שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה, ועושה מצות ומקבלין אותן בנחת ושמחה שנאמר כי כבר רצה האלקים את מעשיך, ולא עוד אלא שמתאווים להם שנאמר וערבה לה' מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמוניות.

ואמר להם רבנו בשיחה 'שרואים שדברי הרמב"ם צועק ואינו נענה, עושה מצוות וטורפין אותן בפניו, מדובר גם על בעל מידות רעות, גם על כעסן כילי וכד' ונמצא שאם עושה מצוה ומניח תפילין - טורפין לו בפניו.

ואחרי השיחה - סיפר רבנו: קם הגאון הגדול רבי שלמה פיישר שליט"א ובהתרגשות עצומה עד כדי בכי אמר: דאולי כוונת הרמב"ם רק ברשע גמור ולא בכל א', ואמר לו רבנו מה אני יכול לומר 'זה דברי הרמב"ם'.

והרבה שנים אח"כ רבנו רגיל לספר מעשה זה, ומתפעל מאוד מההתעוררות העצומה עד בכי שהיה להגאון הגדול רבי שלמה פיישר שליט"א מזה.

מכתב רבנו שליט"א למען הישיבה

בס"ד. שבט תשס"א לאחינו אוהבי תורה ותומכיה נעימות בימינם נצח.

בדברי אלו הנני להמליץ עבור ישיבת אור לישראלים אשר בבית שמש אשר בראשה עומד הגאון הרב אלחנן מילר שליט"א ורמ"י הישיבה מסורים מאד על כל יחיד ויחיד.

ראשיתה של הישיבה מצער - בתנאים גשמיים קשים מנשוא, ללא מגרש משלה, בביתנים זמניים וגרועים. צו הריסה שהוצא ע"י השלטונות אף איים על עתידה. ובחסדי השי"ת כי הגדיל חסדו עימנו עשתה חיל, ושוקדים בה כיום על תלמודם קרוב למאה בני תורה.

והנה עתה במלאת שש שנים להקמת הישיבה הק' אחר רוב מאמץ ועמל השיגו בחסדי ה' מגרש עבור הישיבה שעליו תבנה הישיבה בסיעתא דשמיא.

באלול תשנ"ד הגיע רבנו למסור שיחה בישיבת איתרי וסיפר רבנו שליט"א: שבשיחה שמסר בישיבה, הביא את דברי הרמב"ם הל' תשובה (פ"ז ה"ג) אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה, אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו, ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה, ואלו העונות קשים מאותן שיש בהן מעשה שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם, וכן הוא אומר יעזוב רשע וגו'. דהיינו שבעל מידות רעות צריך תשובה.

והמשיך מהמשך הפרק את המשמעות וההשלכות לאדם כל עוד לא שב. וז"ל בה"ו ובה"ז 'גדולה תשובה שמקרבת את האדם לשכינה שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך, ונאמר ולא שבתם

עדי נאם ה', ונאמר אם תשוב ישראל נאם ה' אלי תשוב, כלומר אם תחזור בתשובה בי תדבק, התשובה מקרבת את הרחוקים, אמש היה זה שנאוי לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד... כמה מעולה מעלת התשובה, אמש היה זה מובדל מה' אלקי ישראל שנאמר עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם,

הודעה משמחה

יצא לאור בס"ד קובץ אוגדן של גליונות כאיל תערוג תשע"ז

ניתן לרכשו, בבני ברק: רח' צפניה 2 כניסה ב' מצד ימין קומה ראשונה 0533105040 ובחנות 'גל פז'. בירושלים: רח' בית שערים 2 כניסה ב'

דירה 16 02-6516834 ובישיבת מיר.

במודיעין עילית: בכולל עטרת שלמה, ובכולל יששכר באהליך

הוקדש ע"י הרב י.ש.ק. שליט"א לכבוד רבינו שליט"א

הוקדש ע"י הרב יצחק קאופמן שליט"א לרגל הולדת בתו בשעתו"מ יזכה לגדלה לחופה ולמעשים טובים

הוקדש ע"י מנאמני בית רבנו - הרב יוסף ויינמן שליט"א לרגל הולדת בתו בשעתו"מ יזכה לגדלה לחופה ולמעשים טובים

מי שמעוניין להנציח תאריכים מסוימים במהלך השנה רצוי שיפנה כעת, כדי שנדע שאנו יכולים לעמוד במשימה. ניתן לתרום בפניה למוקד המגבית בטל' 072-2164440, בפניה לדוא"ל המערכת, או בכרטיס אשראי בעמדות נדרים פלוס בבתי הכנסת ברחבי הארץ.